

Jari Kanerva

Syöksyä Sallassa: alppihiihdon ensimmäiset SM-kisat Suomessa

”Hengästyneinä, hikisinä, jalat puutuneina ja useat ylt’yleensä lumessa, saapuivat kilpailijat maaliin yleisön hurratessa. ’Jos raa-vaat miehet mokomalla kahden minuutin taipaleella menevät noin näännyksiin, niin täytyy tuon syöksymisen olla miehisten miesten hommaa’, kuului huudahduksia yleisöjoukosta. Parempaa puolustuspuhetta syöksyhiihto tuskin tarvitsee.”

Niin kirjoitti Martti Uosikkinen *Hiihtäjän vuosikirjassa 1937*. Uosikkisella oli ollut merkittävä rooli siinä, että Suomessa järjestettiin kyseisenä vuonna ensimmäiset SM-kisat syöksyssä ja pujottelussa.

Hiihtolajien Suomen mestaruuksista alettiin kilpailla vuonna 1909, jolloin ohjelmassa oli miesten 10, 20 ja 30 km hiihdot. Mestaruuden saavutti voittamalla kaksi matkaa kolmesta. Naisten mestaruuksista on kappailtu vuodesta 1911 alkaen. Myöhemmin ovat maastohiihdon sekä matkat että tyylit vaihdelleet. Mäenlaskun SM-mitaleista on hypätty vuodesta 1914 alkaen, kun taas yhdistetyn hiihdon ensimmäiset SM-tittelit jaettiin vuonna 1928.¹ Uutena tulokkaana vuonna 1937 kilpailtiin alppilajien eli syöksy- ja pujotteluhiihdon mestaruuksista Sallassa 3.–4.4.1937.

Alppihiihdon kansallisten mestaruuskilpailujen esilaskijoina toimivat britit vuonna 1921, jolloin Sveitsin Scheideggissä laskettiin ensimmäiset brittien mestaruuskisat syöksylaskussa. Samana vuonna julkaistiin ensimmäiset lajin säännöt *British Ski Year Book* -vuosikirjassa.² Pujottelumestaruuksia alettiin ratkoa itsenäisenä lajina vuonna 1923 Mürrenissä, Sveitsissä. Tammikuussa 1925 pidettiin ensimmäiset naisten mestaruuskilpailut ja seuraavana vuonna kisailtiin mestaruusmitaleista alppiyhdistetyssä (syöksy + pujottelu), jolloin mukana oli sekä miesten että naisten sarjat.³

Vuonna 1933 Yhdysvaltojen ensimmäisiä syöksymestaruuksia ratkoi huikeat 80 osallistujaa.⁴ Merkittävistä alppihiihtomaista laskettiin Itävallassa, Saksassa ja Sveitsissä kansallisista mestaruuksista alppiyhdistetyssä (miehet ja naiset) vuonna 1934.⁵ Pohjoismaiden ensimmäiset alppihiihtokilpailut syöksyttiin Ruotsin Åressa jo 1921, mutta mestaruuksien maakuun Norjassa, Ruotsissa ja Suomessa päästiin vasta vuonna 1937.⁶

Alppihiihto käynnistyy Puijolla

Syöksy- ja pujotteluhiihto nousivat suomalaisten tietoisuuteen 1930-luvulla. Alkusysäyksen lajeille antoi kuopiolainen Erkki Penttilä, joka oli 1920-luvulla Suomen parhaita maastohiihtäjiä. Savon Sisua edustaneen Penttilän kaksoisvoitto 22-vuotiaana Salpausselän kisoissa 1928 oli aikansa sensaatio. Hän voitti sekä pikamatkan että 50 km hiihdon, mihin vain harva hiihtäjä on Salpausselällä pystynyt.⁷ Samana keväänä Penttilä muutti Montrealiin, Kanadaan, jossa hallitsi kilpalatuja mielin määrin. Hän kilpaili myös pujottelussa Schwbridgessä vuonna 1931 edustaen Montreal Ski Clubia.⁸

Palattuaan vuonna 1933 Suomeen Penttilä toi tuliaisina ajatuksen slalomkilpailuista. Suomen ensimmäiset pujottelukilpailut pidettiin Penttilän aloitteesta Puijolla, Kuopiossa 18.3.1934. Suoraan Salpausselän kisoista saapuneiden saksalaisten mäkihyppääjien ansiosta kilpailuista saatiin jopa kansainvälinen. Saksalaisjoukkueen johtaja Gustav Räther auttoi kuopiolaisia kilpailun järjestelyissä ja sääntöjen tulkinnessa kilpailijoille. Kilpailun voitti saksalainen mäkimies Franz Haselberger. Yllätyskakkoiseksi laski yhdistetyn kilpailijana tunnettu Eelis Uosikkinen, joka oli ensimmäisen kierroksen nopein.⁹

Pujotteluradan merkinnyt Penttilä epäonnistui toisessa laskussaan suksen karkettua ja jäi neljänneksi.¹⁰ Kilpailuun oli ilmoittautunut myös mestarivoimistelija Martti Uosikkinen, mutta hän ei startannut.¹¹ Seuraavana vuonna Puijolla kisattiin kuopiolaisten kesken, Penttilän edustaessa Helsingin Poliisivoimailijoita.¹² Kuopion lisäksi vuonna 1935 pujotteluhiihdossa kisailtiin Savonlinnassa.¹³

Vuodenvaihteessa 1934/1935 Norjaan tekemällään opintomatkalta Martti Uosikkinen ja Euroopan matkoillaan pujottelusta innostunut Karl Ebb perehtyivät slalomiin ja syöksyhiihtoon oslolaisen Emil Pederseenin slalom-kursseilla.¹⁴ Matkan kruunasi kansainvälinen syöksykilpailu Kongsbergissa, jossa Uosikkinen sijoittui kahdeksanneksi. Vuonna 1935 Hiihtoliitto otti tunturihiihtokurssiensa ohjelmaan pujottelu- ja syöksyhiihdon, ja ensimmäiset tällaiset kurssit pidettiin hiihtovalmentajille Vierumäellä 7.–9.1.1935 ja jatkuen Enontekiössä 25.3.–2.4.1935. Kurssin johtajana toimi Akseli Kaskela.¹⁵

Kurssilaisten innostus mäenlaskutekniikoihin sai aikaan sen, että Hiihtoliitto vuoden 1936 olympialaisia talvikisoja silmälläpitäen järjesti Puijolla vielä samana keväänä slalom-kurssin aktiivihiihtäjille. Kurssin päättäjäiskilpailuissa oli ohjelmassa myös syöksyhiihto, ensimmäisen kerran Suomessa. Kurssille osallistujien joukossa olivat tunnetut mäkimiehet Lauri Valonen, Sauli ja Tauno Pälli sekä Veikko Iivanainen.¹⁶

Vuonna 1936 järjestettiin slalom-kilpailuja jo useammissa paikoissa maatumme, muun muassa Puijolla, Sallassa ja Sortavalassa.¹⁷ Puijolla laskettiin ensimmäisen kerran syöksykisa. Ratamestarina sekä pujottelu- että syöksykisassa oli Martti Uosikkinen, joka voitti myös molemmat lajit. Syöksyradalla oli pituutta 650 metriä ja korkeuseroa 130 metriä.¹⁸ Samana keväänä Hiihtoliitto järjesti hiihdonneuvojakurssin Sallassa (27.3.–5.4.1936). Kurssin johtajana toimi Martti Uosikkinen ja opettajina valmentajat Eino Kuisma ja Kalle Heikkinen. Osanottajia oli yhdeksän.¹⁹

Hiihtoliitto vakiinnuttaa lajin

Toukokuussa 1936 Hiihtoliiton johtokunta keskusteli laajasti eri valio-kuntien tarpeellisuudesta. Toimikunniksi erityistietämystä vaativilla alueilla nimettiin Tunturi- ja retkeilyvaliokunta, mäenlaskuvaliokunta, pujot-

telu- ja syöksyhihtovaliokunta, hiihtovaliokunta, ulkoasianvaliokunta ja propagandavaliokunta.²⁰

Keväällä 1936 Hiihtoliiton johdosta päätettiin suomentaa pujottelu- ja syöksyhihdon kansainväliset kilpailusäännöt kaudelle 1936–1937.²¹ Hankkeeseen sitoutui myös asianomainen valiokunta,²² joka päätti kääntää Norjan Hiihtoliiton vastaavat säännöt suomeksi.²³ Ne otettiin käyttöön pienin tarkistuksin ja julkaistiin Uosikkisen *Mutkamäenlasku*-kirjassa, joka on ensimmäinen suomen kielellä julkaistu alppihiihdon opas.

Sääntöjen mukaan pujottelukilpailu laskettiin 100–900 metrin pituisella ja reilun metrin korkuisin lipuin viitoitetulla reitillä. Liput muodostavat pareittain portteja, joiden läpi kilpailijoiden on kuljettava. Porttien leveys vaihteli kolmesta neljään metriin, ja ne voitiin sijoittaa mäenrinteeseen poikittain, vinoon tai mäen suuntaan. Kilpailijaa sakotettiin rangastuspisteillä (aikalisyksellä), jos hän sivuutti lippujen välisen suoran ainoastaan toisella suksellaan tai kaatoi lipun suksen kärjellään.²⁴ Kymmenen porttikuviota olivat avoportti, sokkoportti, kuja, polvi, kujapolveke, kaarre, sokkokaarre, lyhytlinja, pitkälinja sekä viistolinja.²⁵

Uosikkisen mukaan tunnusomaisin piirre syöksyhihdolle oli nopeus. Keski-Euroopan ja Norjan syöksyradat vaihtelivat pituudeltaan 3–7 km. Suomessa täyspitkä syöksyreitti alkoi ylhäältä tunturin huipulta, laski suurempia mutkia tekemättä jyrkkyydessä vaihtelevaa puutonta rinnettä kohti puurajaa, jossa sukelsi metsään ja polkua tai varta vasten hakattua linjaa noudatellen päätyi alas tunturilaaksoon. Rata merkittiin lipuilla, joiden reittiä kilpailijoiden ei tarvinnut kuitenkaan tarkasti seurata. Vauhdin hillitsemiseksi kilpailija sai tehdä jarruttavia käännoiksi, kunhan noudatteli lippujen yleistä suuntaa. Reitin keskivaiheille asetetut tarkastusportit oli hiihtäjän läpäistävä hyväksytysti. Parhaan ajan sai kilpailija, joka laski aristelematta ja jarruttamatta reitin alkusuoran ja käännostekniikkaa vaativan mutkittelevan metsätaipaleen. Voittaja oli se, joka tarkastusportit oikein läpäisten oli saavuttanut nopeimman ajan.

Kilpailijat lähetettiin matkalle 30 sekunnin – kahden minuutin väliajoin, riippuen osanottajamäärästä ja kilpailijain tasosta. Taitavat hiihtäjät voitiin lähettää matkaan lyhyin väliajoin.²⁶

Alppihiihdon ensimmäiset SM-kisat

Toukokuussa 1936 Hiihtoliiton johtokunta pohti pujottelu- ja syöksyhiihdon kilpailupaikkoja Suomessa. Kokouksessa todettiin, että syöksyhiihdolle sopivia suorituspaikkoja löytyy ainoastaan Lapin tuntureilta, sellainen olisi esimerkiksi Itä-Lapissa sijaitseva Salla. Suomen Matkailijayhdistykseltä saadun tiedon mukaan Sallan paikallisosasto oli saanut Metsähallinnolta luvan raivata kesän aikana tunturiin syöksyhiihtoradan, joten siellä voitaisiin tulevana talvena pitää kilpailuja.²⁷ Toisena puoltavana seikkana oli majoituksen läheisyys kilpailupaikoille. Ainoastaan muutamia satoja metrejä leveä Ahma-aapa erotti Sallatunturin ja Rohmoivan sekä niitä yhdistävän Välitunturin itse kylästä. Sallassa oli kaksi tunturimajaa: Ylämaja ja Alamaja. Edellinen oli turistimaja avotakkoineen, jälkimmäinen tukkikämppeä, jossa oli saatavissa tukkilaisten herkkujakin eli ”kärjistystä” ja hernerokkaa. Yöpymään pystyi lavitsoilla.²⁸ Lisäksi matkustaminen Sallaan oli helppoa: pikajunan tultua kello kolme Kemijärven asemalle lähti postilinja Sallaan ollen perillä kello seitsemän.²⁹

Valiokunnan esityksestä Hiihtoliiton johtokunta päätti lokakuussa 1936, että syöksy- ja pujotteluhiihdon neuvokurssi pidetään Sallassa 31.3.–7.4.1937. Lajin mestaruuskilpailujen päiviksi Sallassa määrättiin 3.–4.4.1937. Lisäksi haluttiin järjestää erillisiä neuvontatilaisuuksia seuroille, joita kehoitettiin järjestämään kilpailutoimintaa myös syöksy- ja pujotteluhiihdossa.³⁰ Vielä maaliskuussa 1937 SM-kisojen yhteyteen päätettiin järjestää ylimääräinen kilpailu ikämiehille (yli 35-vuotiaille). Tämän sarjan liittäminen ohjelmaan oli kokeiluluontoinen.³¹ Hiihtoliitto varasi syöksy- ja pujotteluhiihtokurssien majapaikaksi Sallan Suojeluskuntatalon, jonne voitiin majoittaa 25 osanottajaa, ruokailun tapahtuessa läheisessä ruokalassa.³²

Kuukautta ennen kisoja Sallan Karhujen puheenjohtaja Eero Urponen lähestyi kirjeellä Hiihtoliittoa. Sallalaisille oli epäselvää, kuka järjestäisi kisat, missä lajeissa kilpailtaisiin ja kuka kustantaisi mitalit ja palkinnot. Puheenjohtajansa mukaan kilpailujen järjestäminen tuottaa seuralle vaikeuksia varsinkin, kun tavoitteena oli rakentaa kesällä urheilukenttä. Syöksy- ja pujotteluhiihtoradat oli kuitenkin jo kunnostettu matkailijayhdistyksen Sallan paikallisosaston voimin. Liiton vastauksissa todettiin, että järjestelyvastuu on Hiihtoliitolla ja käytännön järjestelyistä vastaavat Sallan Karhut

Erkki Penttilä syöksylaskun ja pujottelun SM-kilpailuissa 1937 Sallan Välitunturilla. (Kuva Hiihtomuseo)

yhdessä kurssilaisten kanssa. Kilpailussa lasketaan kolmesta mestaruudesta syöksyhihdossa, pujotteluhiihdossa sekä yhteiskilpailussa.³³

Sallassa toimeenpantavan neuvojakurssin johtajaksi valittiin lehtori Yrjö Kaloniemi ja opettajaksi valmentaja Eino Kuisma ja voimistelunopettaja Martti Uosikkinen, joka saapui Sallaan kaksi päivää muiden kurssilaisien jälkeen suoraan Hampurista Haaparannan kautta.³⁴ Heti Ounasvaaran kisojen jälkeen pidetyllä kurssilla harjoiteltiin pujottelun ja syöksyn tekniikkaa sekä teoriassa että käytännössä. Erityinen huomio kohdistettiin tekniikkaan. Sääntöihin ja radan merkitsemiseen tutustuttiin teoriassa luennoilla ja käytännössä tunturissa. Kurssiohjelman ulkopuolella opittuja niksejä kokeiltiin Välitunturin, Sallan ja Rohmoivan rinteillä. Kurssilaisien edistyminen oli ripeää ja he tunnustivat itsekkin, että SM-kisaradat olisivat ilman kurssia jääneet useimmalta laskematta.³⁵ Lisäksi kurssien osanottajille antoi arvokasta apua itävaltalainen asiantuntija, tohtori Anton Obholtzer,³⁶ jonka oli tullut omatoimisesti tutustumaan suomalaiseen hiihtokulttuuriin ja Suomen Urheilumuseon suksikokoelmiin.³⁷

Suomen ensimmäiset pujottelu- ja syöksyhihtomestaruuskilpailut ke-räsivät kunnioitettavan osanottajamäärän. Kahdenkymmenen uskaliaan joukkoon mahtui useiden urheilualojen edustajia: kilpa-autoilijoita (Emil Elo ja Alekski Patama), yleisurheilijoita (Issu Reinikka ja Kalle Kaihari), voimistelijoita (Martti Uosikkinen, Olavi Rove), mäkimiehiä (Aarne Valkama) sekä pujotteluekspertti Erkki Penttilä. Komistipa osanottajien listaa Hiihtoliiton johtokunnan jäsenet lehtori Yrjö Kaloniemi ja johtaja Armas Palamaa.³⁸

Ensimmäisenä lajina lauantaina 3.4.1937 oli syöksyhihto. Rata oli raivattu Sallatunturin pohjoisrinteelle alkaen metsärajalta ja päättyen Sallajärven rantaan. Rata oli suunniteltu 2 000 metrin pituiseksi, alkaen tunturin huipulta, mutta lumen vähyden vuoksi lähtöpaikka piti siirtää metsärajalle, joten sen pituus oli 1 350 metriä ja korkeusero 300 metriä.³⁹

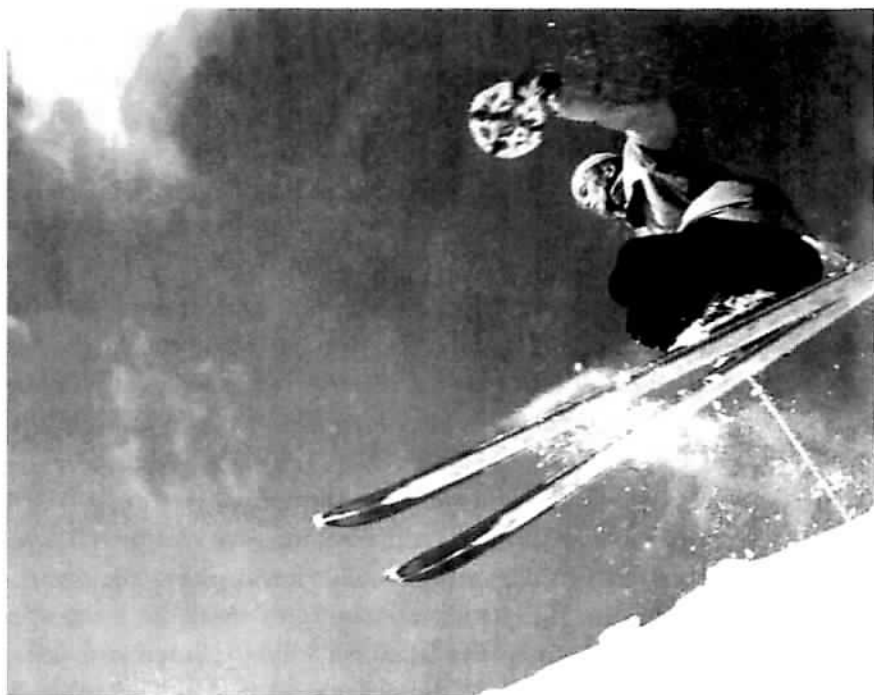
Kilpailu käytiin aurinkoisessa säässä, yöpakkasen kovettamalla jäisellä hangella. Kun rata oli metsään hakattu mutkitteluva, viisi metriä leveä aukko, ei reitin varrella olleilla katsojilla ollut kovin pitkää aikaa seurata laskijoiden hurjaa menoa. Radan vaikeimmassa mutkassa kisan voitannutta Penttilää lukuun ottamatta kaatuivat kaikki jarruttamatta laske-neet kilpailijat, menettäen näin mahdollisuutensa kärkipaikoille. Yleisö, jota runsaimmin oli juuri reitin vaikeimmissa jyrkänteissä, sai nähdä mitä

uljaimpia kaatumisia: ”Valkama ehkä sittenkin saavuttaen tässä taidossa ennätyksen kauniilla voltillaan. Kolme taisi akatta päästä tämän hurjan kilpailun: Järvinen, Penttilä ja Uotila! Penttilä osoitti jo tässä hiihdossa erinomaista hallintaa sekä ruumillaan että suksillaan ja tulikin, laskun voittajaksi ajalla 1.37,3. Mutta ei Makekaan (Uosikkinen) hullummasti hyppelhtinyt, kuin kärppä kiven koloissa! Ja kaatumisestaan huolimatta hän oli tyytyväinen ja huudahti: Tämä on ihanaa urheilua!”

Niin kirjoitti *Urheilu*-lehti hurjasta kilpailusta.⁴⁰

Syöksyn ylivoimainen voittajan Penttilän ero kakkoseksi tulleeseen Lahden Esko Järviseen oli 8,8 sekuntia. Kolmanneksi tullut Aarne Valkama hävisi voittajalle 14 sekuntia. Neljäntenä maaliviivan ylitti Martti Uosikkinen.⁴¹

Sunnuntaina 4.4.1937 kilpailuja jatkettiin Välitunturin rinteelle merkityllä slalom-radalla. Radan oli merkinnyt tri Obholtzer ja sen pituus oli 425 m ja korkeusero 135 m. Monipuolista käänös- ja laskutekniikkaa vaativa reitti sisälsi 29 porttia mitä moninaisimmissa ryhmityksissä. Avo-

ja sokkoportit, kujat, kujapolvekkeet ja linjat vaativat taktista silmää ja ruumiinhallintaa. Avausmäen laski Obholtzer aikaan 63,3 sekuntia. Tämän perusteella ennustettiin kaikkien kilpailuaikojen ylittävän yhden minuutin. Yllätyksen tuotti ensimmäisen kierroksen aloittaja Penttilä, joka kellotti ajan 53,5. Myös Uosikkinen alitti minuutin ajalla 55,8. Toisella kierroksella Penttilä laski 56,8. Vaikka Uosikkinen paransi ensimmäisen kierroksen tulostaan 55 sekuntiin, Penttilästä tuli myös pujottelun mestari Uosikkisen jäädessä kakkoseksi. Pronssia vei Gunnar Stenfors tasan 20 sekuntia voittajalle hävinneenä. Yhdistetyn pujottelu- ja syöksy-hiihdon voitti ylivoimaisesti Penttilä, hopeaa vei Uosikkinen ja kolmanneksi tuli Lahden Järvinen.⁴²

Lehdet kirjoittivat Sallan kisoista suurin otsikoin ja runsain kuvin. Toimittajat hämmästelivät laskijoiden vauhtia ja taituruutta sekä pohtivat lajin taktisia vaatimuksia. Ratoja luonnehdittiin vaikeiksi ja etenkin syöksyssä malttia vaativiksi. Asiaa tuntevien toimittajien mielestä syöksyradan alku olisi kannattanut laskea vauhtia hilliten ja vasta lopussa päästää vauhti valloilleen. Pujottelun katsottiin vaativan hyvää ruumiin ja suksien hallintaa.⁴³

SM-kisat vakiintuvat kalenteriin

Suomalainen alppihiihto sai laajaa huomiota helmikuussa 1938, kun Lahden MM-hiihtojen näytöslajina oli pujottelu. Kisa laskettiin hiihtostadionilla, joten paikalla oli runsaasti katsojia. Pujottelun voitti Karl Ebb ja toiseksi sijoittui hänen poikansa Heimo Ebb. Huhtikuussa 1938 kilpailtiin alppihiihdon SM-mitaleista jälleen Sallassa. Kisoja edelsi asianomainen kurssi, jonka johtajana toimi valmentaja Veli Saarinen ja toisena opettajana Penttilä. Kurssilaisia oli 14, joiden joukossa olivat mm. Tauno Juurtola, Vilho Hyypä, Osmo Perkkö ja Ole Björk. Kisojen (9.–10.4.1938) järjestelystä vastasi nyt yksin Sallan Karhut.⁴⁴

Kilpailu kokosi Sallan rinteille yli 20 osanottajaa, mestarien vaihtuessa. Pujottelun nopein oli Karl Ebb Helsingin Hiihtäjistä, toisena Niilo Toppila Jyväskylän Kisatovereista ja kolmantena Osmo Perkkö Helsingin Hiihtäjistä. Syöksymestaruuden nappasi mäenlaskijana tunnettu rovaniemeläinen Aarne Valkama ja seuraavina olivat Vilho Hyypä, joka edusti

Helsingin Tovereita sekä E. Uotila, Porvoon Urheilijat. Yhteismestaruuden voitti Vilho Hyyppä.⁴⁵

Kun Penttilä nimitettiin 1939 Hiihtoliiton väliaikaiseksi pujotteluneuvoksi, innostus oli alkuun suurta. Esimerkiksi Vuoksenniskalla pidetyn pujottelukurssin osanottajamäärä oli lähes sata.⁴⁶ Samana talvena Puijon Hiihtäjät järjesti ensimmäiset kansalliset pujottelukilpailut naisille Kuopiossa. Osallistujia oli viisi, joista voittajaksi laski Puijon Hiihtäjien Eija Harvima. Kolmannet alppilajien SM-kilpailut järjestettiin Pohjois-Karjalan Hiihtoseuran isännöydessä Kolilla 25.–26.3.1939. Syöksylaskun voitti Penttilä, joka pujottelussa sai tunnustaa paremmakseen oppipoikansa Uno Koposen Kuopiosta.

Talvisodan syttyminen hiljensi talviurheilurintaman eikä sotatalvena 1940 kilpailtu SM-mitaleista. Uosikkinen kaatui Kollaalla vain muutama päivä ennen rauhan tuloa.⁴⁷ Talvella 1941 Puijon kisoissa oli jaossa mestaruuksia: syöksyn nopein oli 35-vuotias Penttilä ennen Eino Eloa. Pujottelussa ykköseksi ylsi Vilho Hyyppä.⁴⁸ Seuraavan kerran syöksyn SM-mitaleista laskettiin vasta 1965 Pyhätunturilla. Ennen kisoja (24.–28.3.1941) Hiihtoliitto järjesti jälleen neuvokurssit, joiden johtajana toimi Penttilä.⁴⁹

Talvella 1943 rintamatilanne oli siinä määrin rauhallinen, että hiihdon arvokisat voitiin järjestää lähes normaalisti. Alppilajien SM-kisat käytiin Bad Grankullan rinteessä Kauniaisissa 21.3.1943. Rinteen pienuuden takia mestaruuksista kisailtiin vain pujottelussa. Osanottajamäärä oli varsin suuri, lähes 50 pujottelijaa. Mestaruuden voitti Kuopion Uno Koponen ennen tuolloin jo 46-vuotiaista Karl Ebbiä. Kolmanneksi sijoittui Heimo Ebb. Kauniaisten kisoissa oli mukana ensimmäistä kertaa myös naisten sarjat. Mestariksi ylsi FK-37:n Carita Weber, joka voitti toiseksi sijoittuneen Slalom-Seuran Liisa Siimeksen seitsemällä sekunnilla. Siimestä lukuun ottamatta kaikki kuusi kilpailijatarta edustivat FK-37:ää. Naisten lisäksi uutena sarjana Kauniaisissa oli alle 18-vuotiaiden poikien pujottelu. Viimeiset sodanaikaiset pujottelun SM-kilpailut järjestettiin Turengin Kiianlinnassa 20.2.1944.⁵⁰

Sotien jälkeen hiihtolajien SM-kilpailut palasivat säännölliseen aikatauluun. Suurpujottelua oli laskettu ensimmäisen kerran Ounasvaaran talvikisoissa 24.3.1944, mutta SM-laji siitä tuli vasta 1956 Rukalla, Kuusamossa. Syöksylaskun tauko venyi aina vuoteen 1965, sillä maamme

merkittävin rata Sallassa jäi Neuvostoliiton puolelle. Matkailuliiton toiminta Pallaksella keskittyi retkeilyhiihtoon.

Viitteet

- 1 Tarvanen, Toivo 1937b: "Suomen hiihto- ja mäenlaskumestaruuskilpailut vv. 1926–1936", *Suomen hiihto 1926–1936*. WSOY, Porvoo, s. 16–17.
- 2 Lunn, Peter 1983: *The Guinness Book of Skiing*. Enfield. s. 26.
- 3 Lunn, Arnold 1952: *Story of Ski-ing*. Eyre & Spottiswoode. London. s. 183–184.
- 4 Allen, E. John B. 1993: *From Skisport to Skiing. One Hundred Years of an American Sport, 1840–1940*. Amherest. s. 124.
- 5 Maegerlein, Heinz 1980: *Faszination Ski. 100 Jahre Skilauf*. Germany. s. 349–353.
- 6 Briandt, Calle & Wall, Sigge & Åhreus, Bertil 1967: *Avancerad alpin skidåkning*. Halmstad. s. 9.
- 7 Tarvanen, Toivo: 1937a: "Salpausselän hiihdot v. 1927–36", *Suomen hiihto 1926–1936*, emt. s. 82–83.
- 8 Erkki Penttilän arkisto (EPA); (perikunnan hallussa). Lehtileike vuodelta 1931.
- 9 Kanerva, Jari 2003: "Penttilästä Palanderiin ja Poutiaiseen", *Hiihtäjä* 3/2004.
- 10 *Suomen Urheilulehti* 19.3.1934.
- 11 Hiihtomuseo, arkisto (HMA), Lahti. Suomen Hiihtoliiton arkisto (SHLa) Iba:1, Bc:1, Puijon Hiihtäjien talvikisat 1929–1945.
- 12 *Savon Sanomat* 19.3.1935.
- 13 EPA, lehtileike vuodelta 1935.
- 14 Suvikas, Jarkko 1990: *Alppihiihto osana suomalaista hiihtourheilua – harrastus-, kilpailu- ja koulutustoiminta 1933–1966*. Suomen historian pro gradu -tutkielma Joensuun yliopistossa. s. 15.
- 15 Suomen Hiihtoliiton arkisto (SHLb), Toimintakertomuksia ja johtokunnan pöytäkirjoja säilytetään Suomen Hiihtoliiton toimitiloissa Helsingissä. Toimintakertomus vuodelta 1935.
- 16 Uosikkinen, Martti 1937a: "Pujottelu- ja syöksyhiihdon alkuvaiheet maassamme", *Suomen hiihto 1926–1936*, emt. s. 244.
- 17 Uosikkinen 1937a s. 245.
- 18 Arponen, Antti O. 1990: *Puijon mäestä maailmalle. 75 talvea Puijon kisoja 1916–1990*. Kuopio. s. 26.
- 19 SHLb, toimintakertomus 1936.
- 20 SHLb, johtokunnan kokous 25.5.1936.
- 21 SHLb, johtokunnan kokous 25.5.1936.
- 22 SHLb, johtokunnan kokous 13.7.1936, pujottelu- ja syöksyhiihtovaliokunta: Yrjö Calonius, Martti Uosikkinen ja Eino Kuisma.

- 23 SHLb, johtokunta 19.10.1936.
- 24 Uosikkinen, Martti 1936b: *Mutkamäenlasku*. Porvoo. s. 58.
- 25 Uosikkinen 1936b s. 14–20. Porrttikuvioiden käännökset ovat teoksesta: Winström S. R. & Hanson H. 1930: *Skidteknik*. Stockholm.
- 26 Uosikkinen, Martti 1936a: "Mitä on mutkamäenlasku ja syöksyhiihto? Kaksi uutta tulokasta hiihdossa valloittavat parhaillaan Pohjoismaita", *Urheilu* 9/1936 (4.3.1936).
- 27 SHLb, johtokunnan kokous 25.5.1936 ja LMA, SHLa, IFa:20, Ea:13, Metsähallinnon Perä-Pohjolan piirikonttorin kirje 26.5.1936.
- 28 *Urheilu* 21.4.1937.
- 29 *Suomen Urheilulehti* 27/1937 (8.4.1937).
- 30 SHLb, johtokunta 19.10.1936.
- 31 SHLb, Johtokunta 28.3.1937.
- 32 SHLb, työvaliokunta 10.11.1936.
- 33 Sallan Karhujen kirje SHL:lle 8.3.1937 ja SHLb, Johtokunta 6.3.1937.
- 34 *Urheilu* 21.4.1937.
- 35 Uosikkinen, Martti 1937b: "Syöksyä ja pujottelua Sallan rinteillä", *Hiihtäjän vuosikirja 1937*. Toim. Toivo Tarvanen. Suomen Hiihtoliitto. Helsinki. s. 89.
- 36 Uosikkinen 1937b s. 89.
- 37 HMA, IFa:21, Ea:14, Muut saapuneet kirjeet 1937, Poliisilaitoksen Passitoimiston kirje Hiihtoliitolle 7.1.1937 ja IFc:10, Dc:4, Itä-Saksa, Länsi-Saksa 1932–72, Anton Obholzerin kirje Hiihtoliitolle 25.1.1937.
- 38 Uosikkinen 1937b s. 90.
- 39 *Urheilu* 21.4.1937.
- 40 *Urheilu* 21.4.1937.
- 41 *Hiihtäjän vuosikirja 1937*, emt. s. 137.
- 42 Uosikkinen 1937b s. 90–91.
- 43 Rimpiläinen, Markku & Talerio, Roger 2006: *Alppihiihtäjät. Suomalaisen laskettelun historia*. Jyväskylä. s. 70.
- 44 HMA, SHLa, IFb:9, Db:3, Muut läht. kirjeet 1938–39, SHL:n kirje Sallan Karhuille 22.3.1938 ja TJA, Juurtola 26.2.1994.
- 45 SHLb Johtokunnan kokous 10.10.1938 ja toimintakertomus vuodelta 1939.
- 46 *Jumppajutut* 2/2000.
- 47 Arponen 1990 s. 30.
- 48 HMA, IFb:10, Db:4, Muut lähteneet kirjeet 1940–47, Ilmoitus *Suomen Urheilulehteen* 7.3.1941.
- 49 Eljanko, Harri 1972: "Alppilajit", *Urheilumme kasvot. Osa 1 Talviurheilu*. Jyväskylä. s. 112–113 sekä HMA, Tauno Juurtolan arkisto (TJA) "Alppihiihdon integroiminen Suomen hiihtourheiluun. 60 vuotta alppihiihtoa Suomessa", esitelmä LHS:n tilaisuudessa 26.2.1994.
- 50 HMA, SHLa, IBA:2, Be:11, Ounasvaaran Hs:n talvik. 1932–44. Ounasvaaran kisojen suur-slalomin (24.3.1944) tulokset.